

Agata Mesjasz-Lech
Marlena Grabowska
Wydział Zarządzania Politechniki Częstochowskiej
PTE O/Częstochowa

Opublikowano w czasopiśmie Politechniki Częstochowskiej „Politechnik”
w nr. 37 z marca 2009r.

W dniach 10.08.-24.08.2008 odbyło się we Vlotho nad Weserą XVII Seminarium pt. *Spółeczna gospodarka rynkowa w Niemczech i integracja europejska*. zorganizowane przez Polskie Towarzystwo Ekonomiczne i Fundację Ludwiga Erharda z Bonn.¹

Uczestnicy seminarium gościli w Ogólnoeuropejskim Ośrodku Studiów (Gesamteuropäisches Studienwerk e.V. - GESW), będącym miejscem spotkań naukowych przedstawicieli Europy Zachodniej i Środkowo – Wschodniej. Ośrodkiem pośredniczącym w tworzeniu i wspieraniu dialogu europejskiego między wschodem i zachodem, aktywnie współpracującym z licznymi organizacjami i instytucjami na rzecz kształtowania przyszłości Europy.

Kierownikiem i opiekunem grupy z ramienia PTE była prof. dr hab. Elżbieta Mączyńska, Prezes Zarządu Krajowego PTE. Natomiast kierownikiem naukowym seminarium z ramienia Fundacji L. Erharda – prof. dr Piotr Pysz, wieloletni dyrektor GESW, wykładowca na uczelniach polskich i niemieckich, niekwestionowany znawca idei i problematyki społecznej gospodarki rynkowej. W seminarium wzięli udział członkowie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, będący jednocześnie reprezentantami polskich ośrodków naukowych (tj.: Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Uniwersytet

¹ **Ludwig-Erhard-Stiftung** (Fundacja Ludwika Erharda) została założona w 1967 roku przez Ludwika Erharda (kanclerz Republiki Federalnej Niemiec w latach 1963 - 1966, minister gospodarki w rządzie kanclerza K. Adenauera w latach 1949 – 1963, twórca niemieckiego „cudu gospodarczego”). Zasadniczym celem działalności fundacji jest propagowanie idei społecznej gospodarki rynkowej, tj. ładu gospodarczego zapewniający jednocześnie efektywność ekonomiczną i sprawiedliwość społeczną. Do zasadniczych zadań społecznej gospodarki rynkowej należy zaliczyć, wg koncepcji L. Erharda, dążenie do „dobrobytu dla wszystkich” (Wohlstand für alle) poprzez tworzenie ładu gospodarczego i wolności gospodarowania, jak również poprzez wolność i odpowiedzialność jednostki. „W sytuacji narastających w skali światowej dysproporcji poziomu rozwoju społeczno – gospodarczego oraz związanych z nimi napięć społecznych, idee społecznej gospodarki rynkowej oparte na ordoliberalizmie i łączeniu ładu konkurencyjnego i wolności gospodarczej z ładem społecznym, stają się coraz powszechniejsze.” (por. P. Pysz, *Spółeczna gospodarka rynkowa. Ordoliberalna koncepcja polityki gospodarczej*, PWN, Warszawa 2008). Należy ponadto podkreślić, iż istota promowania idei społecznej gospodarki rynkowej wynika także z postanowień zawartych zarówno w Konstytucji RP (art.20), jak też w projekcie Konstytucji dla Europy (art.1-3).

Ekonomiczny w Krakowie, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Humanistyczno – Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach, Akademia Ekonomiczna w Katowicach, Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, Akademia Techniczno – Humanistyczna w Bielsku Białej, Politechnika Częstochowska, Politechnika Śląska, Wyższa Szkoła Administracji i Zarządzania w Rzeszowie), a także przedstawiciele sektora przemysłowego i usługowego, studenci oraz finaliści Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej.

Program seminarium obejmował wykłady prowadzone przez niemieckich przedstawicieli ośrodków naukowych i instytucji tj.: Ludwig-Erhard-Stiftung (m.in. dr. H.F. Wünsche, wieloletniego współpracownika L. Erharda), Walter Eucken Institut, Westfälische Wilhelms-Universität Münster, Osteuropa-Wirtschaft. Stronę polską w części wykładowej reprezentowała prof. E. Mączyńska. Wszystkie zajęcia prowadzone były w języku niemieckim.

Uczestnicy seminarium wysłuchali referatów o następującej tematyce:

- „Rozwój myśli ekonomicznej w Niemczech w pierwszej połowie XX wieku” – prof. P. Pysz omówił m.in. zasadnicze kierunki myślowe w gospodarce niemieckiej, sytuację społeczno – gospodarczą Niemiec w latach 1914 – 1948, wpływ ideologii na gospodarkę,
- „Koncepcja ordoliberalizmu i podstawy gospodarki społecznej” – prof. P. Pysz, przedstawił podstawy filozoficzne koncepcji ordoliberalizmu, wpływ rzeczywistości gospodarczej na politykę gospodarczą, koncepcję ładu gospodarczego kształtującego przebieg procesów gospodarczych,
- „Fundacja Ludwiga Erharda – zadania i funkcje. Europolityczne wyobrażenia Ludwiga Erharda” – Andreas Schirmer (Ludwig-Erhard-Stiftung) zaprezentował bieżącą działalność Fundacji, a także odniósł się do poglądów L. Erharda na temat konieczności rozszerzenia ówczesnej Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej,
- „Erhardowska koncepcja społecznej gospodarki rynkowej” – dr H. F. Wünshe zapoznał uczestników seminarium z niemieckimi doświadczeniami w polityce społecznej, podstawową koncepcją społecznej gospodarki rynkowej tj. „dobrobyt dla wszystkich” (Wohlstand für alle) oraz zagrożeniami płynącymi z korekty rynkowego podziału dochodów,
- „Ład konkurencyjny – ordo liberalna koncepcja polityki rynkowej Waltera Euckena” – prof. P. Pysz przedstawił koncepcję konkurencyjnego ładu gospodarczego tj. stabilność wartości pieniądza, otwartość rynków, prywatna własność środków produkcji, swoboda

zawierania umów, odpowiedzialność materialna za wyniki działalności gospodarczej, stabilność polityki gospodarczej,

- „Porównanie koncepcji gospodarki rynkowej wg Waltera Euckena i Friedricha Augusta von Hayeka” – dr Sara Borelli (Walter Eucken Institut) zaprezentowała poglądy dwóch znaczących zachodnioeuropejskich ośrodków myśli ekonomicznej (Freiburger Schule i Österreichische Schule) na temat podstaw funkcjonowania gospodarki rynkowej,
- „Unia Walutowa w Europie – zagrożenia i szanse” – prof. dr T. Apolte (Universität Münster) przedstawił funkcjonowanie europejskiego systemu banków centralnych oraz bieżącą problematykę związaną z realizacją polityki pieniężnej Europejskiego Banku Centralnego,
- „Rozszerzenie UE na wschód i południe” – prof. F.L. Altmann (redaktor naczelny Osteuropa-Wirtschaft) omówił możliwości i kierunki rozszerzenia Unii Europejskiej, a także makroekonomiczne wskaźniki charakteryzujące państwa pretendujące do członkostwa w UE,
- „Koncepcja gospodarki rynkowej wg Waltera Euckena i Ludwiga Erharda – porównanie i synteza” – prof. P. Pysz wyjaśnił zasadnicze różnice i podobieństwa w poglądach W Euckena i L. Erharda na koncepcję społecznej gospodarki rynkowej w wymiarze makroekonomicznym i mikroekonomicznym,
- „Społeczna gospodarka rynkowa w porównaniu z innymi modelami ładu politycznego – przykłady anglosaskie i skandynawskie” – prof. dr hab. E. Mączyńska w wykładzie podsumowującym seminarium wskazała na problematykę polityki ładu gospodarczego, a także odniosła się do czterech podstawowych europejskich modeli społecznych (kontynentalnego, śródziemnomorskiego, nordyckiego i anglosaskiego) obrazujących poziom sprawiedliwości społecznej i efektywności ekonomicznej.

Uczestnicy mieli również możliwość spotkania się z Elmarem Brockiem – deputowanym do Parlamentu Europejskiego. Podczas spotkania dyskutowano na temat zarówno aktualnych problemów, jak i przyszłości Unii Europejskiej. Należy ponadto podkreślić, że problematyka społecznej gospodarki rynkowej pogłębianą była zarówno w dyskusjach podczas obrad, jak również w rozmowach kulturalnych.

Uzupełnieniem wykładów były prezentacje przygotowane przez uczestników seminarium w ramach pracy grupowej na następujące tematy:

1. *Teoretyczne podstawy ludzkiego działania.* (prof. dr hab. E. Gostomski, dr W. Giza, dr J. Piwowarczyk, mgr M. Trybuchowicz, B. Malinowski),

2. *Marka niemiecka i jej funkcja społeczna.* (prof. dr hab. A. Szplit),
3. *Spółeczna gospodarka rynkowa a idee socjalistów.* (dr S. Gołębiowski, dr F. Grzesiok, dr L. Hejny, mgr T. Kolendo),
4. *Spółeczna gospodarka rynkowa a przyszłość.* (dr H. Bąk, mgr J. Bokajło, dr M. Czarnecki, mgr A. Grabowska, dr J. Osoba, K. Walaszek, K. Rogalska),
5. *Czym jest właściwie społeczna gospodarka rynkowa?* (dr A. Drab – Kurowska, dr M. Grabowska, dr E. Kulińska – Sadłocha, dr M. Mazur, dr A. Mesjasz – Lech, dr A. Tokarz).

Prezentacje przygotowane przez grupy robocze przybrały niejednokrotnie niekonwencjonalne formy tj. inscenizacja filmowa, czy też inscenizacja dyskusji niemieckich przedstawicieli świata polityki i gospodarki.

Ponadto uczestnicy seminarium mieli możliwość obejrzenia filmów dotyczących życia Ludwiga Erharda, jego koncepcji na temat społecznej gospodarki rynkowej, a także funkcjonowania państwa niemieckiego po drugiej wojnie światowej. W ramach seminarium zorganizowany został również wyjazd do Bonn, gdzie uczestnicy, w siedzibie Fundacji Ludwiga Erharda, zapoznali się z jej funkcjonowaniem, bieżącymi zadaniami oraz prowadzoną tematyką naukową. Wysłuchano wykładu, który przeprowadził przedstawiciel Fundacji – L. Vogel porównujący bieżącą politykę gospodarczą Niemiec i USA. Istotnym punktem wyjazdu do Bonn była możliwość zwiedzania i zapoznania się z podstawowymi zadaniami realizowanymi przez Bundeskartellamt.

Bogata tematyka, wysoki poziom merytoryczny wykładów, miła atmosfera seminarium we Vlotho oraz możliwość zwiedzania niemieckich miast tj. Bonn, BadOeynhausien i BadSalzufen bez wątpienia sprawiają, że pozostanie ono na długo w pamięci jego uczestników.